

1 клас

(2 години на тиждень, всього 70 годин)

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1. Школа радо нас вітає	
<p>Дорога до школи – дорога у світ. Школа наш дім. Професії людей, які працюють у школі.</p> <p>Джерела знань: книга та комп'ютер – помічники у навчанні. Шкільне приладдя. Портфель.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>знає домашню адресу та адресу та номер школи, в якій він навчається;</p> <p>наводить приклади різноманітних шкіл; шкільного приладдя; основних джерел знань;</p> <p>має уявлення про коло обов'язків людей, які працюють в школі (директор, завуч, вчитель, прибиральниця, двірник, охоронець, повар);</p> <p>описує основні приміщення школи, їх призначення;</p> <p>знає і дотримується правил поведінки під час прогулянок, екскурсій у природі.</p>
<p>Екскурсії.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Мандрівка до найближчого парку міста, за межі села у барвистий та співучий світ рідної природи.▪ Ознайомлення зі шкільними приміщеннями. Мандрівка школою.	
1.1 Світ такий прекрасний!	
<p>Наш світ – це природа, культура та ми. Природа навколо нас. Я – частина природи.</p> <p>Що допомагає людині бачити, від-кривати та пізнавати навколишній світ. Органи чуття.</p> <p>Спостереження та досліди.</p> <p>Природні та рукотворні об'єкти (тіла).</p> <p>Живі організми, їхні ознаки та умови, необхідні для їх життя, різноманітність.</p> <p>Значення природи для життя людини. Бережливе ставлення до природи.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>знає правила поведінки в природі;</p> <p>наводить приклади органів чуття людини; об'єктів живої та неживої природи; взаємозв'язків і взаємозалежностей між живою та неживою природою;</p> <p>об'єктів створених руками людини;</p> <p>природних матеріалів та матеріалів з яких людина виробляє предмети вжитку;</p> <p>різноманітних живих організмів;</p> <p>позитивного та негативного ставлення людини до природи;</p> <p>дій людини для збереження природи;</p> <p>вміє розрізняти та групувати об'єкти живої та неживої природи;</p> <p>розрізняти за суттєвими ознаками природні і рукотворні об'єкти;</p> <p>класифікувати зображення комах, риб, птахів, тварин за суттєвими ознаками;</p> <p>аналізувати ілюстрований матеріал та преказувати його зміст;</p>

	<p>загадувати та розгадувати загадки про явища живої та неживої природи</p> <p>порівнювати спостереження та досліди, вказуючи на різницю між ними;</p> <p>має уявлення, яке місце людини в природі; спостереження та досліди як методи пізнання та вивчення природи;</p> <p>про прилади за допомогою яких досліджують та вивчають природу;</p> <p>про дослідження людиною навколишнього світу в різні часи та епохи;</p> <p>про природні та рукотворні об'єкти (тіла);</p> <p>про ознаки живих організмів та умови середовища їх існування;</p> <p>про природоохоронну діяльність людини;</p> <p>спостерігає за об'єктами живої та неживої природи за завданням учителя;</p> <p>описує різноманітність та красу об'єктів і явищ навколишнього світу;</p> <p>працює в парі/групі: ставить запитання, вислуховує відповідь, самостійно відповідає на запитання.</p> <p>дотримується правил екологічної поведінки у побуті (сортування сміття).</p> <p>досліджує та робить висновки про різноманітність та красу об'єктів і явищ (природних та створених людиною) навколишнього світу;</p> <p>стосовно необхідності дбайливого та бережливого ставлення до природи.</p>
<p>Експедиції.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Спостереження за осінніми змінами в навколишньому світі серед живих та неживих об'єктів. <p>Практична робота.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Дослідження дрібних деталей (предметів) за допомогою лупи (Чим схоже перо птаха та в'язаний виріб із вовни(шерсті)). <p>Дослідницький практикум.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Хто мешкає у траві? <p>Проекти «Мої власні відкриття»:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Уява древніх людей про навколишній світ. ▪ З чого це виготовлено? 	
<p>1.2 Вчіться, діти</p>	
<p>Я, мої друзі, школа, вчитель, клас. Стосунки між учнями та вчителем. Вчитель — наставник та друг.</p> <p>Мир, злагода, дружба, взаємо-допомога в класі та школі. Навчання та праця в колективі.</p> <p>Правила поведінки в класі, школі. Ввічливі</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>знає та дотримується вимог до товаришування, спільної гри, праці, навчання в групах та класі;</p> <p>правил поведінки у колективі та громадських місцях, транспорті, кінотеатрі, бібліотеці, під час екскурсій містом та поза містом;</p> <p>знає правила шкільного розпорядку, режиму праці і відпочинку школяра;</p> <p>має уявлення про основи взаємозв'язків учнів у класі, в школі;</p>

<p>сло-ва. Організація пра-ці та відпочинку. Правила пове-дінки в громадських місцях. Правила спі-лкування між культурними людьми.</p>	<p>виявляє інтерес до пізнання і збереження традицій школи; наводить приклади людських чеснот; ввічливого поведження, подільчivosti, доброти, працьовитості ; дотримується чистоти та правильності власних висловлювань; бере участь в колективних справах; аргументує переваги добрих вчинків.</p>
<p>Екскурсія. Громадськими місцями: до парку, скверу, міської чи сільської бібліотеки.</p>	
<p style="text-align: center;">2. Здоровим будь!</p>	
<p>Основні складові здорового способу життя. Режим дня – розумне чергування навчання та відпочинку. Правила щоденної гігієни. Речі особистої гігі-єни. Фізичні вправи, правила загартовування. Правильна постава.</p>	<p>Учень/учениця: знає загальні правила щоденної гігієни; основні фізичні вправи для свого віку, правила загартовування знає і виконує фізкультурні вправи для вироблення правильної постави та ходи; наводить приклади фізичних вправ та правил загартовування; називає основні складові здорового способу життя; дотримується правил правильної постави та сидіння за партою (робочим столом); власного режиму дня (чергування праці і відпочинку); охайності та особистої гігієни; має уявлення про планування робочого часу; гігієну харчування; виявляє інтерес до своєї зовніш-ності; оцінює власні вчинки та діяльність; робить висновки про необхідність дотримання режиму дня, режиму харчування; про користь та необхідність дотримання правил щоденної гігієни; про користь та необхідність дотримання вивчених правил для здорового способу життя.</p>
<p style="text-align: center;">2.1 Рідна природо, тобою пишаюсь!</p>	
<p>Будова рослин. Кімнатні рослини. Догляд за кімнатними рослинами. Древа, куці та трав'яні рослини. Рослини городу та саду. Овочі, фрукти. Збір урожаю восени. Лікарські рослини. Гриби їстівні та отруйні. Осінь красна хлібом. Тварини живого куточка. Домашні улюбленці. Акваріум та його мешканці.</p>	<p>Учень/учениця: знає відмінності зовнішнього вигляду дерев, куців, трав'янистих рослин; відмінності зовнішнього вигляду комах, риб, птахів, звірів; знає і виконує інструкції технічної безпеки та правила поведінки під час практичних робіт, екскурсій у природі; наводить приклади дерев, куців, трав'янистих рослин; називає частини квіткової рослини; групує за зовнішніми ознаками та називає представників основних груп тварин: комах, риб, птахів, звірів, диких та свійських тварини; представників груп об'єктів живої природи: дерев, куців, трав'янистих рослин, лікарських рослини, овочів та фруктів, їстівних та отруйних грибів;</p>

<p>Свійські та дикі тварини. Комахи, риби, звірі. Птахи співочі та ті, що плавають. Свійські та дикі птахи. Необхідність бережливого ставлення до рослин та тварин, догляд за ними. Привернення уваги учнів до краси осінньої природи під час екскурсії до лісу, в парк.</p>	<p>має уявлення про ознаки будови дерев, кущів, трав'янистих рослин; ознаки основних груп тварин: комах, риб, птахів, звірів; правила збирання грибів; пояснює господарське значення свійських тварин, в тому числі своєї місцевості; значення праці людей своєї місцевості; спостерігає за життям кімнатних рослин; тварин живого куточка (домашніх улюбленців); тварин у природі (біля школи, дому, садиби); працює в парі/групі виконуючи практичні роботи, доглядаючи за кімнатними рослинами; тваринами живого куточка (домашніми улюбленцями); підключається про птахів, що залишаються зимувати на Україні; робить висновки про щедрість і багатство осені в рідному краї.</p>
<p>Екскурсія.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Мандрівка за місто, за межі села для знайомства з природою в її натуральних формах. ▪ Спостереження за осінніми змінами в навколишньому світі. До шкільного живого куточку. <p>Практична робота.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Перевірка власної постави. ▪ Спостереження та догляд за кімнатними рослинами. (Дослідження за допомогою лупи будови квітки кімнатної рослини. Наявність, форма пилку та його функції). ▪ Виготовлення годівничок для птахів, що залишаються зимувати на Україні (з використаної тари для харчових продуктів). <p>Проект «Мої власні відкриття».</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Я господар свого часу (створення власного режиму дня). ▪ Рух води по рослині (зафарбовування пелюсток білої георгіни, білого цикламену тощо). ▪ Чи спілкуються між собою тварини? <p>Дослідницький практикум. Дослідження і вивчення будови рослин.</p>	
<p>2.2 Наш дім, наша сім'я</p>	
<p>Поняття: «родина», «сім'я», «ро-дичі». Моя родина – частина мого народу. Виховання поваги, шанобливого ставлення до сім'ї, до рідних. Родинні реліквії та архіви, що передаються від покоління до покоління.</p>	<p>Учень/учениця: знає обов'язки в сім'ї; наводить приклади основних правил співжиття в сім'ї; звичаїв та традицій родини; називає членів своєї сім'ї, родичів за ступенем рідства спорідненості, їх імена, свої домашні обов'язки; корисні речі в своїй оселі та правила користування ними; знає про традиції своєї сім'ї, професії своїх батьків; має уявлення про поняття «сім'я», «родичі»; архіви та реліквії родини;</p>

<p>Поняття «оселя», «корисні речі в нашій оселі». Ознайомлення учнів з домашніми обов'язками та правилами поведінки вдома. Допомога батькам по господарству. Повага до старших, взаєморозуміння та взаємодопомога.</p> <p>Ритм життя в родині – основа здорового способу життя. Правильне харчування.</p>	<p><i>працює в парі/групі</i> з інформацією <i>дотримується правила</i> поведінки вдома; догляду за речами, які використовуються в побуті; <i>допомагає</i> батькам та родичам по господарству; <i>робить висновки про</i> шанобливе ставлення до сім'ї, до рідних.</p>
<p>Проект «Мої власні відкриття». Виставка за матеріалами сімейних архівів з використанням фото та малюнків: «Старий альбом», «Сімейне коло» тощо.</p>	
<p style="text-align: center;">3. Мій рідний край, моя країна</p>	
<p>Природа та люди в нашому місті (селі). Домашня адреса. Історія назв вулиць у нашому місті (селі).</p> <p>Моя Батьківщина – Україна.</p> <p>Столиця України – старовинне місто Київ.</p> <p>Символи України: прапор, герб, гімн. Народні символи – обереги.</p> <p>Природа України – краса та багатство Батьківщини.</p> <p>Ми в країні – це я і мої співвітчизники.</p> <p>Праця людей у місті (селі).</p>	<p>Учень/учениця: <i>знає</i> назву свого міста (села); домашню адресу; <i>знає</i> назву Батьківщини, столицю України; <i>має уявлення</i> про символи держави: прапор, герб, гімн; про населені пункти – місто, містечко та село; про патріотизм громадян до Батьківщини; <i>описує</i> працю людей своєї місцевості; <i>пояснює</i> поняття «Батьківщина» і «батьківщина»; <i>працює в парі/групі</i> проводить елементарні спостереження в навколишньому світі; аналізує розповідь вчителя, інформацію, малюнки, текст підручника, розповідає про отриману інформацію; про результати спостережень у природі;</p>
<p>Екскурсія.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Оглядова екскурсія за історичними місцями мого рідного краю. <p>Проект «Мої власні відкриття».</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Чим славетний мій край? <p>Дослідницький практикум.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Звідки походить назва мого міста/села. ▪ Історії та легенди (казки) мого рідного краю. 	
<p style="text-align: center;">3.1 Прекрасна земля – Україна!</p>	
<p>Україна на географічній карті.</p>	<p>Учень/учениця: <i>знає</i> назву Батьківщини, столицю України;</p>

<p>Умовні позначення на географічній карті (рівнини, гори, водойми). Велич та краса українських гір (Українські Карпати та Кримські гори). Природа гір</p> <p>Водойми України та рідного краю (джерела, озера, річки, моря). Значення водойм для життя людини. Охорона водойм.</p> <p>Правила поведінки на вулицях міста (села) та біля водойм.</p>	<p>називає назви водойм рідного краю; найбільших річок України; морів, що омивають Україну; гір;</p> <p>наводить приклади позитивного і негативного ставлення людини до водних ресурсів;</p> <p>має уявлення про символи держави: прапор, герб, гімн;</p> <p>про патріотизм її громадян Батьківщини;</p> <p>про карту України та умовні позначення на ній рівнин, гір, річок, морів;</p> <p>знаходить на карті України столицю держави, рівнини, гори, найбільші річки України, Чорне море, Азовське море;</p> <p>пояснює поняття «Батьківщина» і «батьківщина»; господарське значення водойм;</p> <p>дотримується правил екологічної поведінки в побуті (економить воду); інструкцій і правил техніки безпеки при проведенні спостережень, практичних робіт, екскурсій;</p> <p>робить висновки про природні багатства нашої країни.</p>
<p>Дослідницький практикум.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Як економно використовувати воду в побуті? <p>Міні-проект.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Чи можна пити воду з крану? ▪ Як облаштувати джерело? 	
<p>3.2 Мова барвиста – мова багата</p>	
<p>Формування уявлень про мову як засіб спілкування людей.</p> <p>Виховання любові й поваги до рідної мови, формування уявлень про її красу, багатство, співучість.</p> <p>Усна народна творчість (казки, прислів'я, приказки, пісні).</p> <p>Народні святкові традиції. Великдень. День матері.</p> <p>Ремесла українського народу.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>наводить приклади</p> <p>називає: мову, якою спілкується; весняні свята, народні традиції, пов'язані з ними;</p> <p>має уявлення про існування інших мов світу;</p> <p>знає поезію та пісні про Україну;</p> <p>поезію та пісні про весняні свята та народні традиції (Великдень. День матері);</p> <p>прислів'я, приказки, вірші про мову;</p> <p>слова ввічливості, які допомагають у спілкуванні;</p> <p>пояснює необхідність мови як засобу спілкування людей;</p> <p>описує весняні традиції рідного краю;</p> <p>за допомогою мовних засобів образної лексики явища навколишнього світу;</p> <p>дотримується правил чистоти та правильності мови; культури спілкування з однолітками та дорослими;</p> <p>робить висновки про красу, багатство та співучість рідної мови;</p> <p>про красу та мудрість народних традицій ;</p> <p>приймає участь у відзначенні народних свят.</p>
<p>Екскурсія. До закладів мистецтва. На виставки народних ремесел.</p> <p>Практична робота.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Відкриваємо майстерні («Розмалюймо писанку», ляльки - мотанки, оберегу для дому тощо). <p>Проект «Мої власні відкриття».</p>	

<ul style="list-style-type: none"> Традиції моїх предків. 	
4. Сонце і Небо, Земля і Вода	
<p>Сонце – джерело тепла та світла. Значення Сонця для життя на Землі.</p> <p>Вода та її властивості. Вода в природі та в житті людини.</p> <p>Повітря та його властивості. Значення повітря для живої природи.</p> <p>Ґрунт. Значення ґрунту для живої природи і господарської діяльності людини.</p> <p>Гірські породи, їх значення для людини.</p> <p>Взаємопов’язаність Сонця, води, повітря, ґрунту та гірських порід.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>називає складові неживої природи; властивості повітря, води, склад ґрунту;</p> <p>розпізнає 2-3 види гірських порід своєї місцевості;</p> <p>має уявлення про Сонце, як джерело тепла та світла та про його значення для живої природи;</p> <p>про використання людиною гірських порід ;</p> <p>про економне та бережливе використання води людиною;</p> <p>про взаємопов’язаність Сонця, води, повітря, ґрунту;</p> <p>спостерігає за дослідами, які демонструють властивості повітря, води та ґрунту;</p> <p>досліджує властивості повітря, води;</p> <p>аналізує наочні ілюстрації і здобуває з них необхідну інформацію</p> <p>розповідає про значення повітря, води, ґрунту, сонячного тепла і світла для життя рослин, тварин та людини;</p> <p>дотримується інструкцій і правил техніки безпеки при проведенні спостережень, екскурсій; правил поведінки поблизу водойм; правил поведінки під час екскурсії</p>
<p>Практична робота.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ознайомлення з колекцією гірських порід (своєї місцевості, рідного краю, країни). <p>Демонстрація властивостей:</p> <ul style="list-style-type: none"> води (безбарвна, прозора, набуває форми посудини, тече). повітря (існує навколо нас, без запаху, прозоре, займає увесь доступний простір). <p>Проект «Мої власні відкриття».</p> <ul style="list-style-type: none"> Для чого потрібне чисте повітря? Гірські породи у казках світу. Як людина використовує гірські породи. «Ґрафіт для олівців»; «Смак кам’яної солі»; «Вугілля для тепла»; «Алмази для краси та міцності»; «Мармур для будівництва та історії» тощо. <p>Дослідницький практикум.</p> <ul style="list-style-type: none"> Куди зникає вода з калюжі? (Пропедевтика кругообігу води в природі). Як побачити повітря? 	
4.1 З любов’ю до рідного краю	
<p>Дикорослі та культурні рослини</p> <p>Краса природи рідного міста (села). Рослини квітника.</p> <p>Листяні та хвойні рослини.</p> <p>Дикі та свійські тварини рідного краю.</p> <p>Зоологічний парк – живий музей тварин, створений людиною. Правила поведінки в зоологічному парку.</p> <p>Парки, сквери, заповідні місця рідного краю.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>групує за зовнішніми ознаками та називає представників груп об’єктів живої природи: листяних і хвойних рослин, дикорослих і культурних рослин, рослин квітника, диких і свійських тварин своєї місцевості, пояснюючи сутність групування;</p> <p>наводить приклади: 2-3 представників тварин і рослин, що занесені до Червоної книги;</p> <p>2-3 представників тварин і рослин, що ростуть чи мешкають у заповідниках;</p> <p>позитивного і негативного ставлення людини до природи;</p>

<p>Охорона рослин та тварин. Червона книга. Червонокнижні рослини рідного краю. Дбайливе ставлення до природи та до результатів праці людини – основна ознака культурної людини.</p>	<p><i>спостерігає</i> за життям тварин; <i>досліджує</i> особливості природи рідного міста (села) в залежності від рельєфу, клімату, географічних об'єктів тощо; <i>називає</i> пам'ятки природи в рідному краї; <i>описує</i> красу та визначні і пам'ятні місця свого міста/села; <i>пояснює</i> господарське значення дикорослих рослин (лісів, заповідників), культурних рослин, свійських тварин своєї місцевості; <i>усвідомлює</i> необхідність захищати рослини і тварини рідного краю; <i>моделює</i> у процесі навчальної гри оптимальні форми поведінки людини у природі та форми позитивного ставлення людини до природи; <i>дотримується</i> інструкцій і правил техніки безпеки при проведенні спостережень, екскурсій; правил поведінки під час екскурсії; <i>оцінює</i> власну діяльність. <i>знаходить за допомогою</i> дорослих необхідну інформацію з додаткових джерел знань про природу свого краю та обговорює отриману інформацію у групі/парі; <i>працює в парі/групі</i> висуває пропозиції, аргументи, судження щодо розв'язання спільного завдання; <i>презентує</i> міні-проект.</p>
<p>Проект «Мої власні відкриття».</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Червонокнижні рослини рідного краю. <p>Міні-проект.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Що я пораджу відвідати гостям мого рідного краю. ▪ Україна – у найближчому майбутньому ▪ Ми маленькі господарі своєї країни. <p>Практична робота.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Бережіть природу, люди! (Складання правил поведінки в природі, спираючись на досвід першокласників). 	